

В.О. Архипова, ст. викл. (*ХНУРЕ, Харків*)

Т.М. Конькова, ст. викл. (*ХНУРЕ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, ОРІЄНТОВАНОГО НА СТУДЕНТА

Останні тенденції у сфері вищої освіти репрезентують розвиток багатомовності (multilingualism) внаслідок процесу глобалізації у всіх сферах сучасного життя. Це зумовлює необхідність оптимізації навчального процесу та створення ефективного освітнього середовища для формування відповідного рівня професійної компетенції студентів університету.

Загалом підходи до навчання англійської як другої іноземної мови (L2) можна класифікувати як підхід, орієнтований на викладача та підхід, орієнтований на студента. Останній є «персоніфікованим», тобто відповідає специфічним навчальним потребам, інтересам, прагненням чи культурним традиціям окремих студентів. А самі студенти розглядаються як активні учасники, що беруть участь у навчальному процесі, а не як пасивні імітатори контрольованого введення мови, і таким чином навчання L2 трансформується у природний пізнавальний процес, в якому перебувають студенти.

Викладання, орієнтоване на студента, є особливо придатним для викладання L2 як діяльність або процес, який має більше спільного з практичним навчанням того, як щось робити, ніж зі знанням речей. Це знайшло відображення у деяких специфічних способах організації роботи на заняттях, наприклад, робота в парах або групах (role play, discussion, debate, dialogue, expert panel), коли викладачі намагаються залучити студентів до значущих видів діяльності, основною метою яких є справжнє спілкування на теми, що охоплюють сферу повсякденного життя та професійні аспекти.

Орієнтоване на студента викладання має тенденцію сприяти індуктивному навчанню, і, таким чином, тих, хто навчається, майже не вчать безпосередньо граматичних чи інших типів правил, але їм надається можливість виявити правила (eliciting) з власного досвіду використання другої іноземної мови (L2).

Отже, функція викладача стає менш домінуючою, ніж раніше, але залишається не менш важливою. Така трансформація ролі зумовлює потребу викладача у опануванні таких навичок як:

1. Навички аналізу потреб для встановлення змісту або навчальної програми, яку потрібно охопити, та методу, який буде застосовано на заняттях. Аналіз потреб може проводитися у формі обговорення, контрольного списку або анкети.

2. Навички планування курсу такі як гнучкість у підході до вивчення мови (L2) та пристосованість до потреб та контексту майбутньої професійної діяльності студентів. Знання технології адаптування до контексту, в якому викладають та вивчають цільову мову, є обов'язковим для викладачів відповідно до цього підходу. Позаяк успішність навчального процесу в значній мірі залежить від умов та організації навчального процесу, створених викладачем під час заняття.

3. Освітні навички, такі як емпатія та інтуїція, які є вкрай необхідними для подолання потенційних проблем та труднощів, а також переходу до неявного (implicit) навчання та від контрольованого до вільного продукування цільової мови. У цьому підході викладач насамперед розглядається як фасилітатор навчального процесу, робота якого полягає в тому, щоб виявляти та створювати найважливіші умови для оптимальної організації навчального процесу, що допомагає студентам вільно спілкуватися та ефективно співпрацювати під час заняття.

Таким чином, можна дійти висновку, що підхід до навчання, орієнтований на студента, забезпечує практичну та життєздатну альтернативу традиційному підходу, орієнтованому на викладача, щоб активізувати пізнавальну діяльність студентів та допомогти їм з'ясувати самим граматичні правила, а також особливості застосування специфічної професійної лексики. Студенти прогресують у своїй освіті, коли вони демонструють, що засвоїли знання та навички, які повинні вивчити.

За умов персоніфікованого навчання студенти мають гнучкість для навчання «в будь-який час і в будь-якому місці», а це означає, що навчання студентів може проходити поза традиційними навчальними закладами, наприклад, у форматі дистанційного навчання (онлайн-курс). Таким чином, студентам надається можливість робити вибір щодо власного навчання та сприяти формуванню власного навчального досвіду.

Підхід до викладання (L2), орієнтований на учня пропонує стимулюючу, ефективну та корисну, хоч і трудомістку, альтернативу тим викладачам, які готові спробувати щось інноваційне та перспективне

Ця нова модель освітнього середовища включає концепції самоосвіти (self-education) та освіти протягом усього життя (life-long learning).